

Tak to dělám já

Nejtenčí úlová stěna

Léto 2006 – první sololitové
nástavky osazené včelami.

mým včelstvům vyhovuje

Tento článek je spíše informací a upozorněním na zajímavost, než snahou o řešení otázky, jak hodně nebo málo má být izolovaná úlová stěna. Tím více, že nejsem zastáncem ukvapeného zobecnování jakýchkoli jednorázových empirických poznatků ze včelařské praxe, stejně tak i významných poznatků vytržených ze souvislostí nebo přesněji nezasazených do širších souvislostí, s čímž se – bohužel – můžeme často v našem oboru setkat.

NEJDŘÍV TRUHLÍKY

V roce 2006 jsem si zhotovil sérii nízkých nástavků typu Optimal (na jednáct rámků 42 × 17 cm) s velmi tenkou stěnou, a to ze sololitu o síle 4 mm.

Horní a dolní dřevěný rám jsem spojil čtyřmi deskami sololitu a v rozích ještě vyztužil svislými dřevěnými sloupky. Využil jsem tak menší odpadní kusy sololitu. Vnější i vnitřní půdorys nástavku je tak shodný s nástavkem celodřevěným.

Nástavky mi měly sloužit hlavně jako truhlíky pro manipulaci s plásty.

POTOM POKUS

Potom mě napadlo, že bych do nich mohl pokusně usadit několik včelstev.

Pro tento účel jsem do přední stěny každého nástavku dodatečně upevnil dřevěný čtverec a do něj vyvrtal očko o průměru 25 mm, aby tyto nástavky byly co nejvíce podobné ostatním celodřevěným nástavkům (síla stěn 25 mm) a mohla se tak projevit jen rozdílná stěna. Některé nástavky jsem natřel – uvnitř fermeží a zevně disperzní okrovou barvou, další nástavky jsem impregnoval horkým parafínem.

V létě téhož roku jsem do těchto ultratenkých nástavků usadil deset nově vytvořených oddělků a zazimoval je ve třech nástavcích tak jako ostatní včelstva. Polovinu z nich na společném podstavci jsem umístil více do stínu a druhou pěticí na místo více osluněné, aby se tak dal pozorovat vliv počasí

na včelstva nejen v chladných obdobích roku, ale i za velmi teplých slunečných dnů. Protože život včelstev v sololitových úlech během následující zimy, jara a léta probíhal úplně normálně (tak jako v nástavcích celodřevěných), v létě 2007 jsem do tenkých nástavků usadil ještě dalších pět oddělků.

Veškeré ošetřování včelstev jsem prováděl stejně – s tím, že včelstvům v úlech ze sololitu jsem v sezoně při rozšiřování přidával nástavky téže konstrukce a zrovna tak u ostatních úlů s celodřevěnými nástavky.

BEZ ROZDÍLU

Při zimování ani během jarního rozvoje nebyly v letech 2007 a 2008 patrné žádné rozdíly. Když jsem vyhodnotil

Léto 2008 – vpředu druhá pětice zleva jsou včelstva v sololitových nástavcích.

Leden 2009 – dva podstavce s oběma typy nástavků, vlevo sololitové, vpravo celodřevěné. Snímky: Květoslav ČERMÁK

výsledné medné výnosy, ani zde jsem nezjistil rozdíl.

SNADNÁ MANIPULACE

Sololitové nástavky jsou lehké a dobře se s nimi manipuluje (i pokud jsou plné medu), protože se dají dobře uchopit za dřevěnou konstrukci.

Určitou výhodou mají také v tom, že pokud při jejich zhotovení vznikne nějaká nepřesnost takového druhu, že nástavek není po celém svém obvodu všude stejně vysoký, nevádí to tak jako u nástavku celodřevěného, protože sololitový nástavek si zachovává dostatečnou pružnost a při položení několika nástavků na sebe se tyto případné nerovnosti zacelí hmotností (vahou) nástavků (a jejich obsahu). Pokud se sololitové nástavky vyrobí z odpadních kousků materiálu, vyjdou velmi levně. Jejich výroba je ale pracnější než u nástavků jen ze dřeva.

MENŠÍ ODOLNOST

Na druhé straně tenké nástavky ze sololitu nejsou zdaleka tak odolné jako nástavky celodřevěné.

V případě, že by se do nich v zimě chtěl dostat některý z datlovitých ptáků, nemá před sebou velkou překážku. Totéž platí pro případy nenechavců – vandalů.

Podobně při neopatrné manipulaci s nástavkem, například při pádu nástavku s těžšími plásty v něm, se snadno poškodí, poláme. Několik sololitových nástavků (asi čtyři) jsem už ze včelstev vyřadil a zlikvidoval, protože jejich stěny se vybořily dovnitř, takže se z nich nedaly vytáhnout plásty. Byly to nástavky z měkkého sololaku; tvrdší sololit se mi jeví vhodnější (více vydrží).

„OTUŽOVACÍ NÁSTAVKY“

Na fotografiích jsou vidět zhotovené nástavky ze sololitu a část včelnice s nimi.

Pracovně jim říkám „otuzovací nástavky“, ale obdobně by se dalo hovořit o ohřívacích nástavcích, protože na průměm slunci se rychleji prohřívají.

Ovšem ani se slunečními paprsky na ně dopadajícími v létě včelstva neměla zjevný problém, osazený prostor zvládla klimatizovat. Je to příklad toho, že si včely umějí poradit i s úlem s velmi tenkou stěnou, která je v případě sololitu jen jakýmsi minimálním obalem. Zvládla v něm mrazivé zimní, náročné kolísavé jarní i teplé letní období.

ZJIŠTĚNÍ

Protože si netroufám tento výsledek paušalizovat, mohu odhadovat, že ne vždy a všude mohou být úly této konstrukce vyhovující či dostačující.

Záleží na více okolnostech – např. na genetickém materiálu chovaného kme-

ne včel, na vnitřních rozměrech půdorysu úlu, na jeho vnitřní výšce aj. Moje méně plodná a přitom normálně silná včelstva jsou i v tomto ohledu ve výhodě, protože plodové těleso nemusí sahát až k bočním loučkám plástů a tudíž blízko k úlovým stěnám. Plodové těleso mohou zároveň více protáhnout do výšky, protože celoročně mají k dispozici tři nástavky, včely tak snáze zvládnou termoregulaci hnízda. Z těchto důvodů je pravděpodobné, že na kratších plástech a při jejich menším počtu v ná-

stavech mohou včely hůře zvládat vnitřek tak slabě izolovaného úlu.

Kromě toho jsou na mé včelnici příznivé podmínky pro jarní rozvoj, což také může hrát roli ve výsledku výše popsaného porovnání.

Ing. Květoslav ČERMÁK, CSc.

(Autor je šlechtitelem včel a přednášejícím odborníkem.)

Kontakt na autora:

461 723 741, vigor@vigorbee.cz

